

Λίγο μετά την έναρξη των επιχειρήσεων του δεύτερου χρόνου του πολέμου ενέσκηψε στην Αθήνα μια θανατηφόρα επιδημία, ο λοιμός.

Έρευνα και επιμέλεια κειμένων: Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Θουκυδίδης: Ο λοιμός, Προέλευση, συμπτώματα και σοβαρότητα της ασθένειας

Απόδοση στα Νέα Ελληνικά

Τέτοια λοιπόν εστάθηκε ή δημόσια κηδεία τό χειμώνα εκείνο• κι όταν πέρασε ό χειμώνας αυτός, έκλεισε ό πρώτος χρόνος του πολέμου. Κ' ευθύς μόλις άρχισε τό καλοκαίρι, εισέβαλαν οί Πελοποννήσιοι κ' οί σύμμαχοί τους όπως και προηγήτερα στην Άττική μέ τά δύο τρίτα της στρατιωτικής του δύναμης ό καθένας (μέ άρχηγό πάλι τόν Άρχιδάμο, γιό του Ζευξιδάμου, βασιλιά των Λακεδαιμονίων), κι άφου έκαμαν στρατόπεδο άρχισαν νά ρημάζουν τόν τόπο συστηματικά. Άλλά πριν περάσουν πολλές ήμέρες από τήν ώρα πού μπήκαν στην Άττική, πρωτοφανερώθηκε ή άρρώστεια στην Άθήνα, άρρώστεια πού λένε βέβαια πώς έπεσε κι άλλοτε σε πολλούς τόπους, γύρω στη Λήμο και άλλου, αλλά πουθενά δέν θυμούνται νά παρουσιάστηκε τόσο φοβερή, ούτε νά χάλασε τόσοσους ανθρώπους. Γιατί δέν μπορούσαν νά κάνουν τίποτα ούτε οί γιατροί πού κοίταζαν τούς άρρώστους στην άρχή, γιατί δέν ήξεραν τή φύση του κακού, κι αυτοί οί ίδιοι πέθαιναν σε μεγαλύτερη αναλογία όσο περισσότερο τούς πλησίαζαν, ούτε καμιά άλλη ανθρώπινη τέχνη• κι όλες οί παρακλήσεις πού έκαναν στους ναούς κι όσα προσκνήματα στά μαντεία κι άλλα τέτοια, ήταν όλα του κάκου• και

στό τέλος τά παράτησαν κι αυτά, γιατί τούς χαντάκωσε τό κακό.

Κ' έπιασε ή άρρώστεια, καθώς λένε, πρώτα-πρώτα από τήν Αίθιοπία πέρα από τήν Αίγυπτο, κατέβηκε ύστερα στην Αίγυπτο κι από κεί στη Λιβύη, και σε πολλά μέρη της μεγάλης επικράτειας του Πέρση βασιλιά. Στην πολιτεία της Άθήνας φανερώθηκε ξαφνικά, άφου πείραξε μερικούς πρώτα στον Πειραιά, ώστε οί Πειραιώτες είπαν πώς οί Πελοποννήσιοι είχανε ρίξει φάρμακι στά πηγάδια και τίς στέρνες• γιατί δέν είχαν ακόμα βρύσες εκεί. Άργότερα όμως ήρθε και στην άπάνω πολιτεία, και πέθαιναν τότε πιά πολύ περισσότεροι. Άς λείι λοιπόν ό καθένας γι' αυτό όσα ξέρει, είτε γιατρός είναι είτε και άμαθος, από τί δηλαδή ήταν πιθανό νά γεννηθήκε, κι άς αναφέρει τίς αιτίες πού νομίζει πώς ήταν αρκετά ισχυρές για νά φέρουν τέτοια μεγάλη αλλαγή στην κατάσταση από τήν ύγεια στό θανατικό. Έγώ θά φανερώσω μόνο τί λογής ήταν, κι από τί συμπτώματα, αν τύχει και ξανάρθει ποτέ, θά μπορούσε κανείς καλύτερα νά εξετάσει τό πράμα και νά τό γνωρίσει από τά πριν, ώστε νά μήν τά χει έντελώς χαμένα• γιατί τήν πέρασα κ' έγώ, και είδα πολλούς άλλους πού ύπόφεραν άπ' αυτήν.

Ό χρόνος εκείνος, όπως τό παραδέχονταν όλοι, ήταν έξαιρετικά έλεύτερος από άλλες άρρώστειες• κι αν κανείς πριν άπ' αυτήν, ήταν κάπως ανήμπορος, όλα ξεκαθάριζαν πώς ήταν αυτή. Τούς άλλους όμως, πού δέν είχαν καμιά φανερή αιτία κακοδιαθεσίας, έξαφνα, ενώ ήταν προηγήτερα έντελώς γεροί, τούς έπιαναν πρώτα δυνατές θερμές στό κεφάλι, και κοκκίνιζαν τά μάτια τους κ' έρεθίζονταν πολύ, κι άπ' τήν άρχή άναβαν και μάτωναν τά μέσα τους, ό φάρυγγας και ή γλώσσα, κι ή άναπνοή τους έβγαινε παράξενη και βρωμούσε• έπειτ' άπ' αυτά άρχισε δυνατό φτάρνισμα και βραχνάδα, και σε λίγο κατέβαινε στό στήθος τό πάθημα, μέ δυνατό βήχα• κι όταν πιανόταν από τήν καρδιά, της έδινε μιá και τή γύριζε ανάποδα, κ' έβγαινε χολή από τό στόμα κι από κάτω, όσων λογίων έχουν κι όλας όνοματίσει οί γιατροί, και μάλιστα μέ δυνατούς πόνους, και τούς περισσότερους τούς έπιανε ξερό ρέψιμο πού τούς έφερνε δυνατούς σπασμούς, πού σε άλλους σταματούσαν ύστερ' από λίγο, σε άλλους όμως κρατούσαν μέρες όλόκληρες. Και σ' όποιον τ' άγγιζε άπ' έξω, τό κορμί του άρρώστου δέν ήταν ούτε ύπερβολικά ζεστό,